

Με τη Φιλίσα

στο αρχαίο θέατρο Τεάνων

Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας

Γενική εποπτεία - Επιστημονική επιμέλεια: Δρ. Γεωργία Πλιάκου

Γενικός συντονισμός έργου: Θεοδώρα Λάζου

Κείμενα - Επιλογή εποπτικού υλικού: Θεοδώρα Λάζου, Ευτυχία Παρισσοπούλου, Αντωνία Τζωρτζάτου, Βασιλική Λάμπρου, Γεωργία Πλιάκου

Εικονογράφηση - Γραφιστική επιμέλεια: Mulo Creative Lab
Χαρά Μαραντίδου, Φανή Περώνη-Χαλκιά

Σχεδιαστικά υπόβαθρα εικόνων: Γιάννης Νάκας

Ομάδα Επίβλεψης Συγχρηματοδοτούμενης Πράξης:

Δρ Γεωργία Πλιάκου, Θεοδώρα Λάζου, Αντωνία Τζωρτζάτου, Βασιλική Λάμπρου, Άννα Μηνά

ISBN: 2-587-386-960-978

© Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας

Το έντυπο με τίτλο «Με τη Φιλίστα στο αρχαίο θέατρο Γιτάνων» σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της ομότιτλης πράξης με κωδικό MIS 5073444 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2020-2014»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη Φιλίστα
στο αρχαίο θέατρο Γιάνων

Για να ακούσετε
την ιστορία
σκανάρετε το QR

Πρώτη μέρα σχολείο

Πρώτη μέρα της νέας της ζωής στην Ηγουμενίτσα. Η οικογένεια της Φιλίστας είχε μετακομίσει από τα Γιάννενα για λόγους δουλειάς. “Θα είναι καλύτερα εδώ, θα το δεις και εσύ!”. Βλέποντας τους νέους της συμμαθητές, η Φιλίστα είχε την ελπίδα οι γονείς της να είχαν δίκιο. “Καλώς ήρθατε. Είμαι ο κύριος Φώτης, ο υπεύθυνος της τάξης σας. Παρακαλώ μιλήστε μου για εσάς!”. Η Φιλίστα ευθύς έκλεισε τα μάτια σφικτά, τη φοβόταν αυτή τη στιγμή. Ένωθε ότι στο άκουσμα του ονόματός της θα ξεκινούσαν τα πειράγματα και τα γέλια.

“Φιλίστα; Τι ωραίο όνομα! Το ήξερες ότι είναι χαραγμένο στο αρχαίο μας θέατρο;”. Βλέποντας την απορία στα μάτια της, ο κύριος Φώτης αναφώνησε: “Α, μα τότε είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για μία εκδρομή στον αρχαιολογικό χώρο των Γιάννων. Παιδιά! Ορίστε η πρώτη σας εργασία! Φτιάξτε ομάδες, ψάξτε πληροφορίες για το αρχαίο θέατρο και γράψτε μία δικιά σας ιστορία”. Η διπλανή της ευθύς γύρισε προς τη Φιλίστα χαμογελώντας. “Με λένε Μελίνα. Θες να δουλέψουμε μαζί;”.

Φιλίστα Μελίνα;

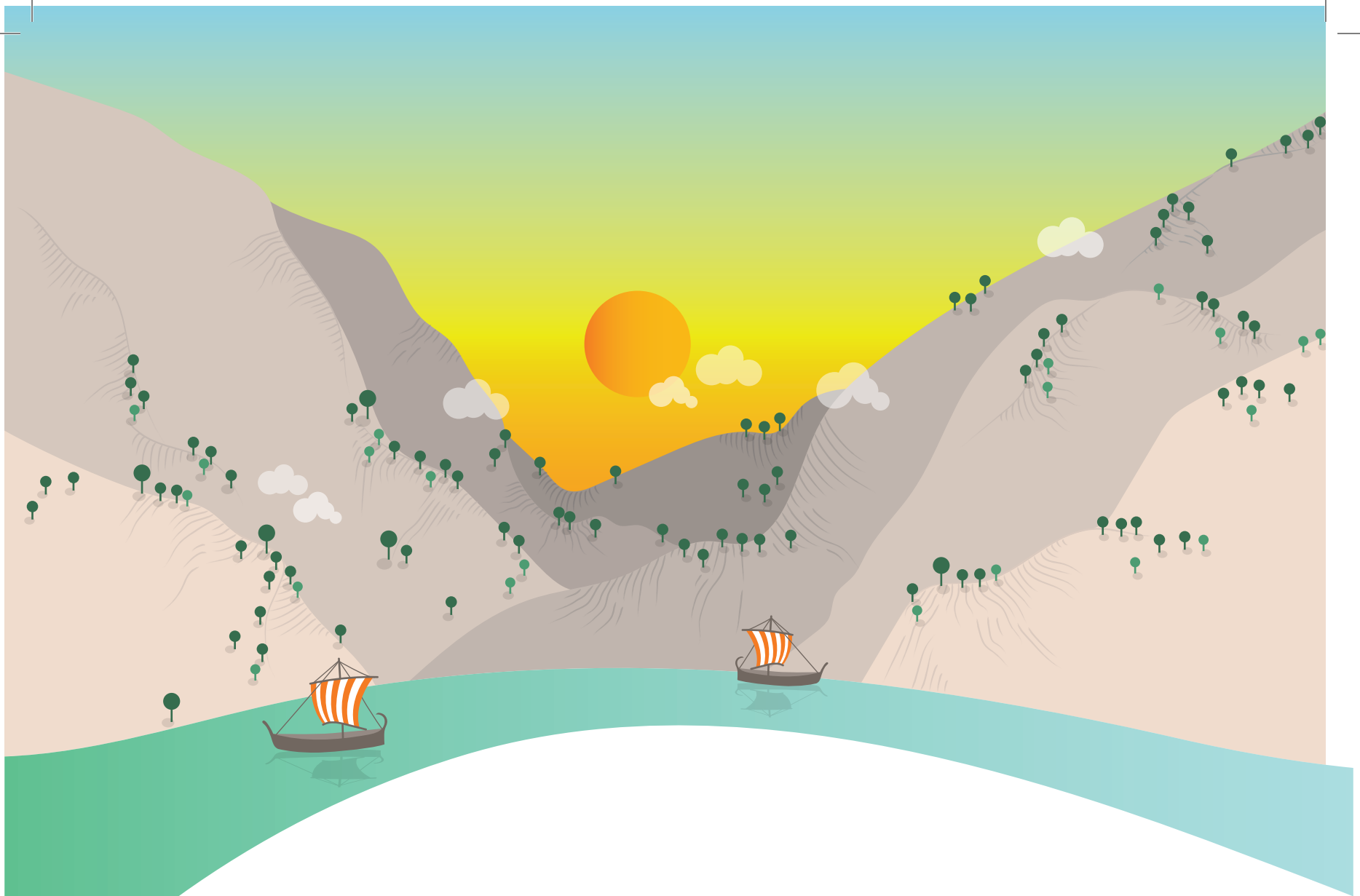
Μια βδομάδα αργότερα η τάξη έφτασε στο θέατρο. Τα κορίτσια στάθηκαν μπροστά από ένα εδώλιο. Άγγιξαν δειλά τα χαραγμένα στην πέτρα ονόματα. "ΦΙΛΙΣΤΑ ΜΕΛΙΣΣΑΝ". Στράφηκαν προς τον δάσκαλό τους, που τους έγνεψε ενθαρρυντικά, κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, πήραν μία βαθιά ανάσα και άρχισαν να αφηγούνται...

εδώλια: τα λίθινα καθίσματα του θεάτρου

Ναι κορίτσια. Χαρά καταλάβατε

ΦΙΛΙΣΤΑ ΜΕΛΙΣΣΑΝ

Οι πρωινές ακτίδες του ήλιου σήκωσαν τη Φιλίστα από το κρεβάτι. Ο Ξένυς, ο σύζυγός της, είχε φύγει ήδη για τις τελευταίες προετοιμασίες πριν το μεγάλο ταξίδι. Ο ποταμός Θύαμις έμοιαζε να αγκαλιάζει το καινούριο της σπίτι. Στο βάθος κάποια πλοία έδεναν στο μικρό λιμάνι.

Η Μέλισσα, η δούλη που είχε αναλάβει να βοηθάει τη νέα κυρία του σπιτιού στις δουλειές και να προστρέχει σε κάθε της επιθυμία, πλησίασε τη Φιλίστα. Είχε προσέξει το βλέμμα της κυρίας της να χάνεται μακριά στον ορίζοντα, πίσω από τα ψηλά τείχη της πόλης. *"Θα σου αρέσουν τα Γίτανα, Φιλίστα"* την καθησύχασε. Η νεαρή κοπέλα τη νοιαζόταν και τη φρόντιζε σαν αδελφή της, βοηθώντας την να προσαρμοστεί στη νέα της ζωή.

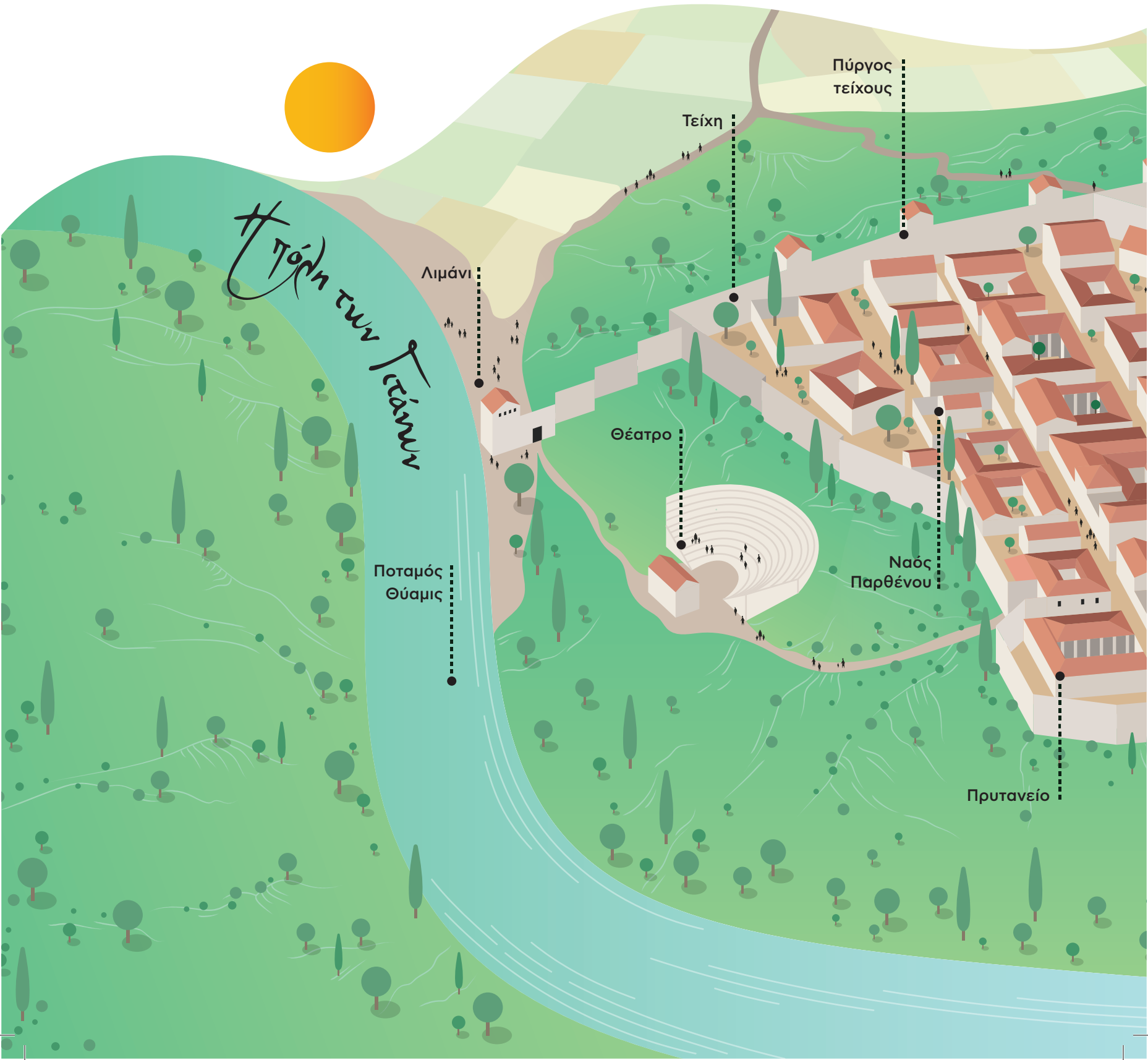
"Δεν είναι τόσο διαφορετικά από την πόλη σου, την Ξακουστή Πασσαρώνα" συνέχισε η Μέλισσα. Στα αυτιά της κοπέλας ήχησαν το λόγια της μητέρας της. Θυμάται πως λίγους μήνες πριν την είχε αγκαλιάσει σφιχτά και της είχε χαμογελάσει με περηφάνια: "Φιλίστα! Χαρμόсуνα νέα! Ο Ξένυς, ο γιος του Νικόμαχου, γνωστού εμπόρου από τα Γίτανα, ήρθε και σε ζήτησε σε γάμο! Δεκαεπτά χρονών! Ολόκληρη γυναίκα, κυρία σε μια τρανή οικογένεια, αντάξια της δικής μας". Τη ζύγισε με τα μάτια. "Είσαι έτοιμη, μη φοβάσαι" της ψιθύρισε τρυφερά. Στη θύμηση της πατρίδας της η Φιλίστα άγγιξε ασυναίσθητα την πήλινη πυξίδα, την όμορφη κοσμηματοθήκη που της είχαν δωρίσει οι φίλες της για τον γάμο.

Θύαμις: το αρχαίο όνομα του ποταμού της Ηπείρου που σήμερα ονομάζεται Καλαμάς

Πασσαρώνα: πόλη της Μολοσσίας, περιοχής της αρχαίας Ηπείρου. Βρισκόταν στην περιοχή των Ιωαννίνων

πυξίδα: μικρό κουτί, από πηλό, ξύλο ή μέταλλο, για την αποθήκευση κοσμημάτων, καλλυντικών και άλλων μικροαντικειμένων

Η πόλη των Τεταίων

Πύργος
τείχους

Τείχη

Λιμάνι

Θέατρο

Ναός
Παρθένου

Ποταμός
Θύαμις

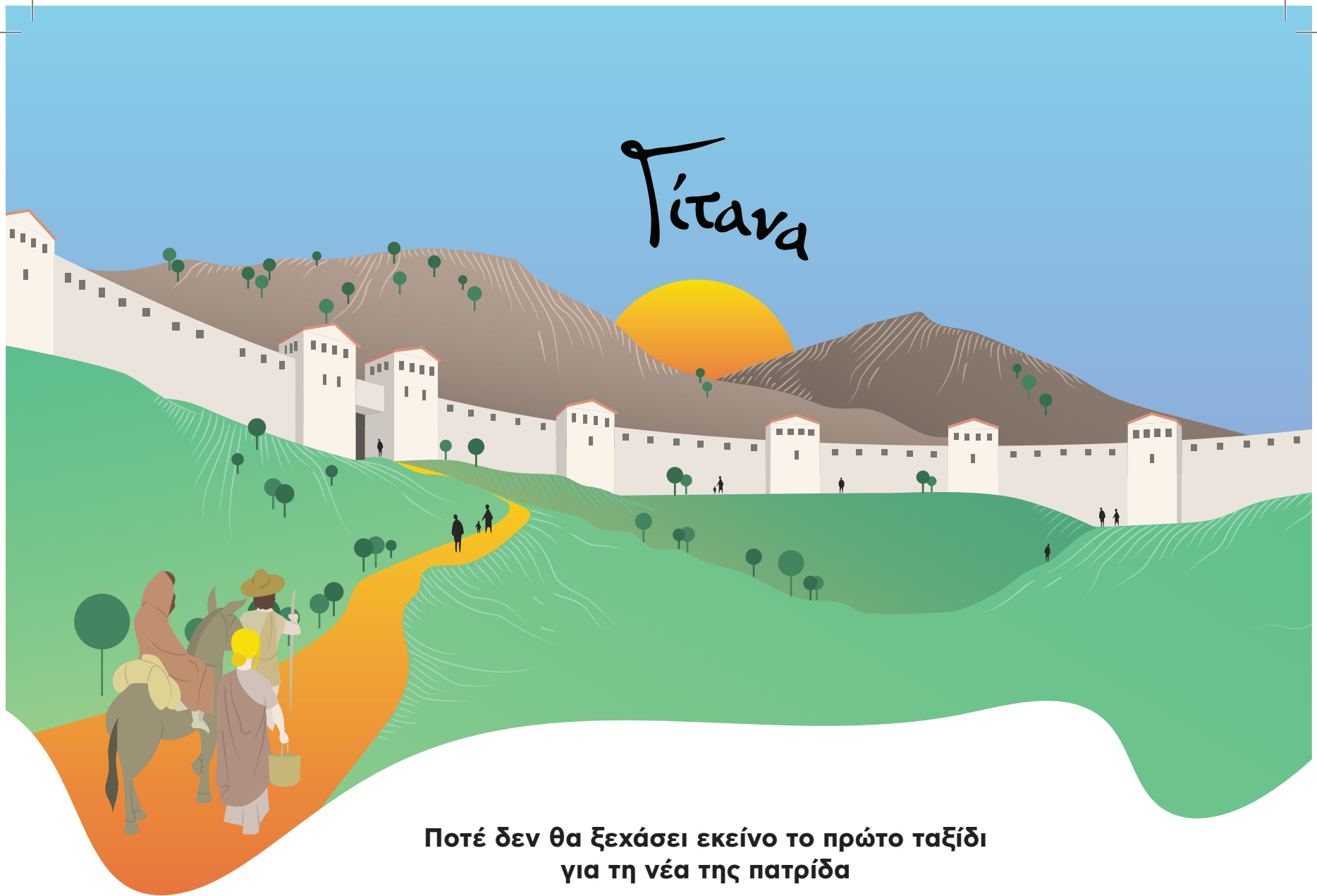
Πρυτανείο

Κύρια Πύλη

Αγορά

Οικίες

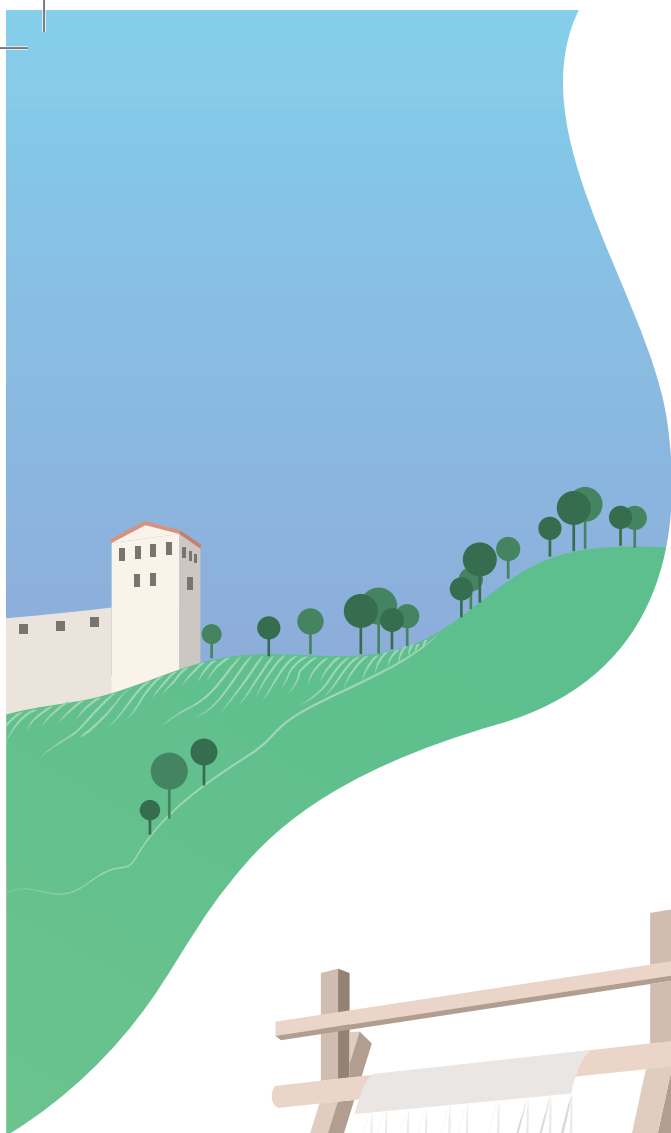

Ποτέ δεν θα ξεχάσει εκείνο το πρώτο ταξίδι για τη νέα της πατρίδα

Καθώς περνούσαν την κύρια πύλη της πόλης, θυμάται να κοιτάζει με ανησυχία γύρω της: την ανοιχτή αγορά με τη μακριά στοά στολισμένη με κίονες και τιμητικούς ανδριάντες, με τους ναούς και τα καταστήματα, τους εμπόρους και τους μικροπωλητές να διαλαλούν τηνπραμάτεια τους, τους πάγκους με τα εμπορεύματα και τις μυρωδιές από τα φρούτα και τα λαχανικά. Όλα της ήταν τόσο οικεία μα την ίδια στιγμή τόσο μακρινά και ξένα.

στοά: ορθογώνιο στεγασμένο κτήριο, ανοιχτό στη μία τουλάχιστον μακριά πλευρά που διαμορφώνεται με σειρά κίωνων

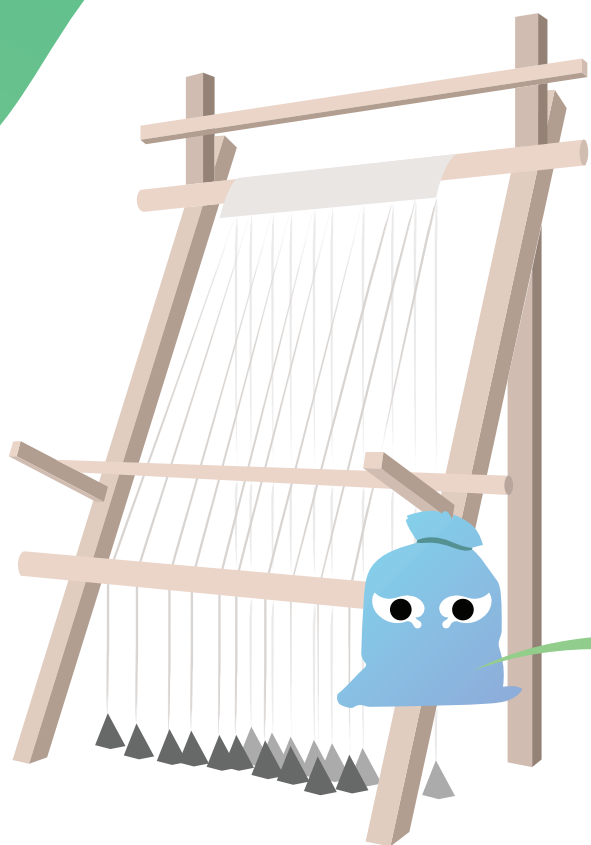
κίονας: η κολόνα που στηρίζει τη στέγη ενός αρχαίου κτηρίου

Καθώς η Μέλισσα έφερνε τα μυροδοχεία με τα αρωματικά έλαια για το λουτρό της κυρίας της, η Φιλίστα θυμήθηκε τη μέρα που την πρωτογνώρισε. Ο πατέρας της Μέλισσας, ο Φάλακρος, πιστός δούλος του Ξένου, της είχε μιλήσει αρκετές φορές για την κόρη του που είχε περίπου την ηλικία της, και τα κατώματά της, κινώντας έντονα την περιέργειά της. Παρά την πρώτη αμηχανία, οι δύο κοπέλες έγιναν αχώριστες: μαζί στον οίκο και τις καθημερινές δουλειές, μαζί στις μικρές εξορμήσεις στην αγορά και το θέατρο, μαζί στις στεναχώριες και τις χαρές.

Η Μέλισσα άνοιξε το μπαούλο με τα ενδύματα της κυρίας της για να βγάλει έναν καθαρό χιτώνα. Μόλις η Φιλίστα ντύθηκε και ετοιμάστηκε, κάθισε στον αργαλειό που τη συντρόφευε τις ώρες που περνούσε με τη Μέλισσα στον γυναικωνίτη. Εκεί είχε αφήσει το φυλαχτό που είχε πλέξει για τον άντρα της. Κοιτάχτηκε μια τελευταία φορά στον χάλκινο καθρέφτη.

"Πάμε Μέλισσα, θα μας περιμένουν", είπε στη φίλη της.

ανδριάντας: ολόσωμο άγαλμα από μάρμαρο ή χαλκό που τοποθετούνταν σε δημόσιους χώρους των πόλεων προς τιμήν επιφανών προσώπων και ευεργετών

μυροδοχείο: μικρό γυάλινο ή πήλινο αγγείο για αρώματα

οίκος: η κατοικία, το σπίτι και κατ' επέκταση η οικογένεια. Στα σπίτια της αρχαίας Ηπείρου ήταν ο μεγάλος κεντρικός χώρος του ισογείου όπου βρισκόταν η εστία

χιτώνας: ένδυμα κοντό ή μακρύ, από λεπτό ύφασμα, λινό ή μάλλινο, που φορούσαν άνδρες και γυναίκες

γυναικωνίτης: το τμήμα του αρχαίου σπιτιού, συνήθως στον όροφο, όπου βρίσκονταν τα δωμάτια των γυναικών

Θα σε φυλάω σαν τα μάτια μου...

Κατεβαίνοντας τα σκαλιά του γυναικωνίτη έριξε μία γρήγορη ματιά γύρω της. Το εσωτερικό δεν διέφερε πολύ από το πατρικό της σπίτι. Διασχίζοντας το κατώφλι έμπαινες σε ένα ευρύχωρο δωμάτιο από πέτρα και πλιθιά με ξύλινη στέγη. Στα αριστερά πόρτες οδηγούσαν στα υπόλοιπα βοηθητικά δωμάτια του σπιτιού. Στο κέντρο, η εστία σκόρπιζε τριγύρω φως και θαλπωρή.

εστία: ορθογώνια ή τετράγωνη κατασκευή στο δάπεδο ενός δωματίου όπου καίει η φωτιά

Απόλλωνας Αγυιάς: ο θεός Απόλλωνας με την ιδιότητα του προστάτη των δρόμων, των δημόσιων χώρων, των οδοιπόρων και της εισόδου των κατοικιών

Δίπλα σε ένα χαμηλό καθιστικό την περίμενε η Σατύρα, η μητέρα του Ξένου. Ψηλή, αδύνατη με γλυκό χαμόγελο. Από την πρώτη μέρα που τη γνώρισε, η ηλικιωμένη γυναίκα είχε σταθεί δίπλα στη Φιλίστα και προσπαθούσε να τη στηρίζει στα νέα της καθήκοντα.

"Καλώς την" είπε. "Ο Φάλακρος μόλις με ενημέρωσε ότι ο Νικόμαχος και ο Ξένος είναι σχεδόν έτοιμοι για το ταξίδι. Ήρθε η ώρα να πάμε και εμείς στο λιμάνι".

Η αποβάθρα βρισκόταν νότια της πόλης. Στη διαδρομή η Φιλίστα ένιωσε το χέρι της Μέλισσας να σφίγγει το δικό της. Για άλλη μια φορά αισθάνθηκε τυχερή που την είχε μαζί της.

Να προσέχεις

**"Καλό ταξίδι Νικόμαχε, καλό ταξίδι Ξένυ.
Μακάρι ο Απόλλωνας Αγυιέας να σας κρατάει δυνατούς"**

Στέκονταν όλοι στην αποβάθρα για να τους αποχαιρετήσουν. Η δουλειά του εμπόρου ήταν κερδοφόρα, η ζωή τους θα ήταν άνετη αλλά αυτό απαιτούσε και θυσίες. Τα ταξίδια στις θάλασσες κρατούσαν τον Ξένυ μακριά από την πατρίδα. Η Φιλίστα αγκάλιασε τον άντρα της και του έδωσε το φυλαχτό. *"Εις το επανιδείν Φιλίστα"* της είπε, καθώς την αποχαιρετούσε. Στο βάθος οι άνδρες φόρτωναν τους τελευταίους αμφορείς στο πλοίο. Λάδι και σιτηρά. *"Θα επιστρέψω σύντομα. Μέχρι τότε..."*, γύρισε προς τη δούλη της γυναίκας του. *"Να μου την προσέχεις Μέλισσα"*. Η κοπέλα χαμογέλασε πλατιά, καθώς έγνεψε καταφατικά.

Οι επόμενες μέρες κύλισαν γρήγορα για τη Φιλίστα. Δίπλα στη Σατύρα και τη Μέλισσα μάθαινε τη διαχείριση του οίκου της. *“Μέλισσα, τελειώνει με τον αργαλειό, μάζεψε τη ρόκα και το αδράχτι. Βάλε το μαλλί μέσα στο καλάθι. Πρέπει να τακτοποιήσεις την αποθήκη: αμφορείς και στάμνοι δεξιά, χύτρες, πινάκια, λεκανίδες και οινοχόες στο πάνω ράφι αριστερά. Και μην ξεχάσεις την αγορά! Θα πρέπει όλα να είναι έτοιμα μέχρι το βράδυ. Αύριο δεν θα έχουμε χρόνο. Με το πρώτο φως θα πρέπει να ετοιμαστούμε για την παράσταση”*. Μάζεψαν γρήγορα τα σύνεργά τους και έτρεξαν στην αποθήκη. Η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική. *“Η Σατύρα σίγουρα διοικεί με σιδερένια πυγμή”* είπε η Φιλίστα γελώντας χαμηλόφωνα. *“Μα φυσικά! Η οικογένεια έχει εμπορικές σχέσεις με όλη την περιοχή, μέχρι την Κέρκυρα και ακόμα παραπέρα”* απάντησε η Μέλισσα με ενθουσιασμό, καθώς της έδειχνε

στάμνος (ο): πήλινο αγγείο με μεγάλο στόμιο και δύο λαβές για την αποθήκευση νερού ή κρασιού

χύτρα: πήλινο ή μεταλλικό βαθύ σκεύος για το μαγείρεμα φαγητού

πινάκιο: πιάτο

λεκανίδα: πήλινη λεκάνη που χρησιμοποιούσαν για το πλύσιμο και άλλες οικιακές ανάγκες

οινοχόη: η κανάτα για το σερβίρισμα του κρασιού

τα αγγεία που ήταν για τακτοποίηση. Η Φιλίστα πραγματικά ανυπομονούσε, ήθελε τόσο να βρεθεί στο θέατρο, είχε περάσει πολύς καιρός από την τελευταία φορά.

Μόλις τελείωσαν, έφυγαν γρήγορα για την αγορά, αφήνοντας πίσω τον ναό της Θέμιδας. Οι φωνές των εμπόρων άρχισαν να γίνονται εκκωφαντικές: "Νέε μου, ορκίζομαι στην Αφροδίτη πως η αγαπημένη σου στολισμένη με αυτό το βραχιόλι, θα γίνει ακόμα πιο όμορφη!". "Κοίτα Φιλίστα, ψιμύθια!", η Μέλισσα έτρεξε προς τον πάγκο με τα καλλυντικά και τα αρώματα σαν μικρό παιδί στο βάζο με το μέλι. "Αχ! Μέλισσα, γύρνα πίσω, δεν έχουμε χρόνο!". "Κρασί, γλυκόπιστο κρασί!" άκουσε ξαφνικά και στράφηκε προς το μέρος της φωνής. Η Σατύρα την είχε συμβουλέψει να αγοράσει από έναν συγκεκριμένο κερκυραίο προμηθευτή και να του ζητήσει κρασί από την παλιά σοδειά. Πλησίασε τον σωστό πάγκο και έριξε μια γρήγορη ματιά στις λαβές των αμφορέων για να ξεχωρίσει τα σφραγίσματα. "Θέλω αυτόν τον μικρό αμφορέα με το αστέρι στη λαβή".

Καθώς έφευγαν, παρατήρησαν ένα πλήθος ανήσυχων αντρών να συζητούν έντονα μπροστά στη στοά. Στα αυτιά τους έφταναν σκόρπιες λέξεις που δεν έβγαζαν κανένα νόημα: σύγκρουση, Ρωμαίοι, Περσέας. Τι είχε συμβεί;

Θέμις: η θεά Θέμιδα, σύζυγος του Δία, ήταν η προσωποποίηση της δικαιοσύνης και προστάτιδα των πολιτικών συνελεύσεων

ψιμύθιο: κρέμα ή πούδρα που χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες κατά την αρχαιότητα για το μακιγιάζ του προσώπου

αμφορέας: μεγάλο πήλινο αγγείο με δύο λαβές για αποθήκευση και μεταφορά κρασιού, λαδιού και στερεών τροφίμων

Στην αγορά...

Την επόμενη μέρα, τα δύο κορίτσια ξύπνησαν πολύ πρωί. Η Μέλισσα βοήθησε τη Φιλίστα να διαλέξει χιτώνα και ιμάτιο και να δαμάσει και να στολίσει τους μαύρους βοστρύχους της. Από όλες τις εκδηλώσεις, το θέατρο ήταν το αγαπημένο τους. Ήταν εκεί όπου οι δύο κοπέλες σχεδόν ξεχνούσαν ότι ήταν κυρία και δούλη και γινόντουσαν φίλες που σχολίαζαν τα πάντα. Μόλις έφτασαν στον ναό της Παρθένου, η Φιλίστα παρακάλεσε τη Σατύρα και τον Φάλακρο να συνεχίσουν. Τα κορίτσια στάθηκαν σιωπηλά μπροστά στον ναό για μια στιγμή και ανέβηκαν το μικρό κρηπίδωμα.

Από το κατώφλι μπορούσαν να δουν τα αφιερώματα των πιστών στο εσωτερικό του σηκού, του ιερού λατρευτικού χώρου της θεάς. Επικρατούσε σιγή. Σκεπτόμενη τα λόγια που άκουσε στη στοά, η Φιλίστα προσέφερε ένα γυναικείο αγαλματίδιο, που είχε αγοράσει χθες στην αγορά. "Ω, αγαπημένη θεά, φύλαξέ μας από κάθε κακό".

μάτιο: είδος εξωτερικού ενδύματος από χοντρό, μάλλινο συνήθως ύφασμα, που το φορούσαν πάνω από τον χιτώνα

Παρθένος: η αγνή, ανύπαντρη γυναίκα. Στη μυθολογία το επίθετο αποδίδεται στην Αθηνά, την Άρτεμη ή την Εστία

κρηπίδωμα: η υπερυψωμένη κλιμακωτή βάση, επάνω στην οποία χτίζεται ένα μεγάλο συνήθως δημόσιο κτήριο

σηκός: το κύριο μέρος ενός αρχαίου ναού, όπου ήταν τοποθετημένο το άγαλμα του λατρευόμενου θεού

Ω, αγαπημένη θεά,

φύλαξέ μας από κάθε κακό

Το κοίλο του θεάτρου είχε γεμίσει από νωρίς. Οι θεατές στις κερκίδες ξεσπούσαν συνεχώς σε ζωηρά γέλια. Αρκετοί είχαν σηκωθεί από τα εδώλια και χειροκροτούσαν τους υποκριτές που έπαιζαν στο λογείο. Με φόντο την εντυπωσιακή διώροφη σκηνή και φορώντας τις μάσκες με τις παραμορφωμένες εκφράσεις, οι υποκριτές έδιναν πνοή στα πρόσωπα της ιστορίας, διακωμωδώντας την υπόθεση με τα λόγια, τις κινήσεις και τη φωνή τους.

"Είναι πραγματικά εξαιρετικοί! Δεν προλαβαίνω να πάρω ανάσα από τα γέλια", είπε η Μέλισσα στον πατέρα της και τη Φιλίστα.

"Ο σημερινός θίασος από την Αμβρακία είναι αντάξιος των δασκάλων τους, των σπουδαίων κωμωδών Φίλωνα και Δαμότιμου", συμπλήρωσε η Σατύρα φανερά ευχαριστημένη.

"Και ο αυλητής ακολουθεί τα χνάρια του Νικοκλή που είχε διακριθεί στην Αθήνα. Από τον καιρό εκείνων των ανδρών, οι Αμβρακιώτες τεχνίτες του Διονύσου έγιναν πολύ δημοφιλείς", συμφώνησε ο Φάλακρος.

Η Φιλίστα είχε απορροφηθεί εντελώς από την παράσταση και τα τραγούδια του χορού στην ορχήστρα. Ένωθε πως βρισκόταν και αυτή στο ιερό σπήλαιο του Πάνα και των Νυμφών, πως συμπαραστεκόταν εξίσου στον ερωτευμένο Σώστρατο και έτρεχε να κρυφτεί από τον μισάνθρωπο πατέρα της κοπέλας, τον γέρο Κνήμωνα, που τον ενοχλούσαν τα πάντα και τσακωνόταν διαρκώς με όλους.

κοίλο: ο χώρος για τους θεατές, που απλώνεται αμφιθεατρικά πάνω από την ορχήστρα του θεάτρου

κερκίδα: το τμήμα του κοίλου του θεάτρου που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο κλίμακες (σκάλες)

υποκριτής: ο ηθοποιός στην αρχαιότητα

λογείο: το υπερυψωμένο ξύλινο πατάρι στην πρόσοψη της σκηνής του θεάτρου όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί

τεχνίτες του Διονύσου: επαγγελματίες μουσικοί, ποιητές, ηθοποιοί, χορευτές, μέλη χορωδών, τεχνικοί σκηνής και άλλοι καλλιτέχνες που δραστηριοποιούνταν στο ανέβασμα μουσικών και θεατρικών παραστάσεων. Ήταν οργανωμένοι σε ομάδες (σωματεία) και βρίσκονταν υπό την προστασία του Διόνυσου, θεού του θεάτρου

ορχήστρα: ο επίπεδος κυκλικός χώρος μεταξύ της σκηνής και του κοίλου του θεάτρου, που προοριζόταν για την κίνηση του χορού

Στην επιστροφή, το μυαλό της Φιλίστας ήταν ακόμα γεμάτο από τις εικόνες και τα γέλια τους. *"Πραγματικά χαίρομαι που είσαι εδώ, δεν θα τα κατάφερα χωρίς εσένα"*, είπε ευτυχισμένη.

"Πάντα θα είμαι δίπλα σου!" είπε η Μέλισσα με σιγουριά στη φωνή της.

Πριν προλάβει η Φιλίστα να απαντήσει, μία αστραπή έσχισε τον ουρανό και ξέσπασε δυνατή καταιγίδα. *"Γρήγορα να βρούμε καταφύγιο μέχρι να ημερεύσει η οργή του Δία"* φώναξε δυνατά ο Φάλακρος και όλοι άρχισαν να τρέχουν προς το πρυτανείο.

"Πρόσεχε Φιλίστα!" ακούστηκε η φωνή της Μέλισσας, που την τελευταία στιγμή τράβηξε την κυρία της, σώζοντάς την από μια αστραπή του Δία.

Εκείνη στράφηκε προς το μέρος της και την κοίταξε με τρομαγμένο βλέμμα. *"Σου χρωστάω τη ζωή μου"* ψιθύρισε.

Είχε πάρει εδώ και καιρό την απόφαση για την αγαπημένη της δούλη. Μα τώρα ήταν πλέον σίγουρη. *"Στα ερωτήματα των ανθρώπων, δίνουν λύσεις οι θεοί"* σκέφτηκε. Την επομένη κιόλας θα ταξίδευε στο μαντείο του Δία στη Δωδώνη για να ζητήσει τη συμβουλή του.

πρυτανείο: δημόσιο κτήριο όπου έκαιγε άσβεστη η ιερή εστία της πόλης, φυλασσόταν το αρχείο των επίσημων αποφάσεων και σιτίζονταν οι πρυτάνεις αλλά και επίσημοι προσκεκλημένοι

Πρόσεχε Φιλίστα!

Μόλις ανακοίνωσε την απόφασή της στη Σατύρα, εκείνη, που πάντα λογάριάζε τα σημάδια των θεών, συμφώνησε μαζί της. Με τη βοήθεια του Φάλακρου ετοίμασε ευθύς τα απαραίτητα για το ταξίδι, αφού πρώτα προσευχήθηκε για την εύνοια των θεών στο ιερό του Απόλλωνα Αγυιέα. Μετά από ένα κουραστικό ταξίδι, η Φιλίστα και ο Φάλακρος αντίκρισαν στην άκρη της κοιλάδας το ιερό και με γρήγορα βήματα βρέθηκαν έξω από τον ψηλό περίβολο του μαντείου. Η προσοχή της στράφηκε σε μία λίθινη επιγραφή.

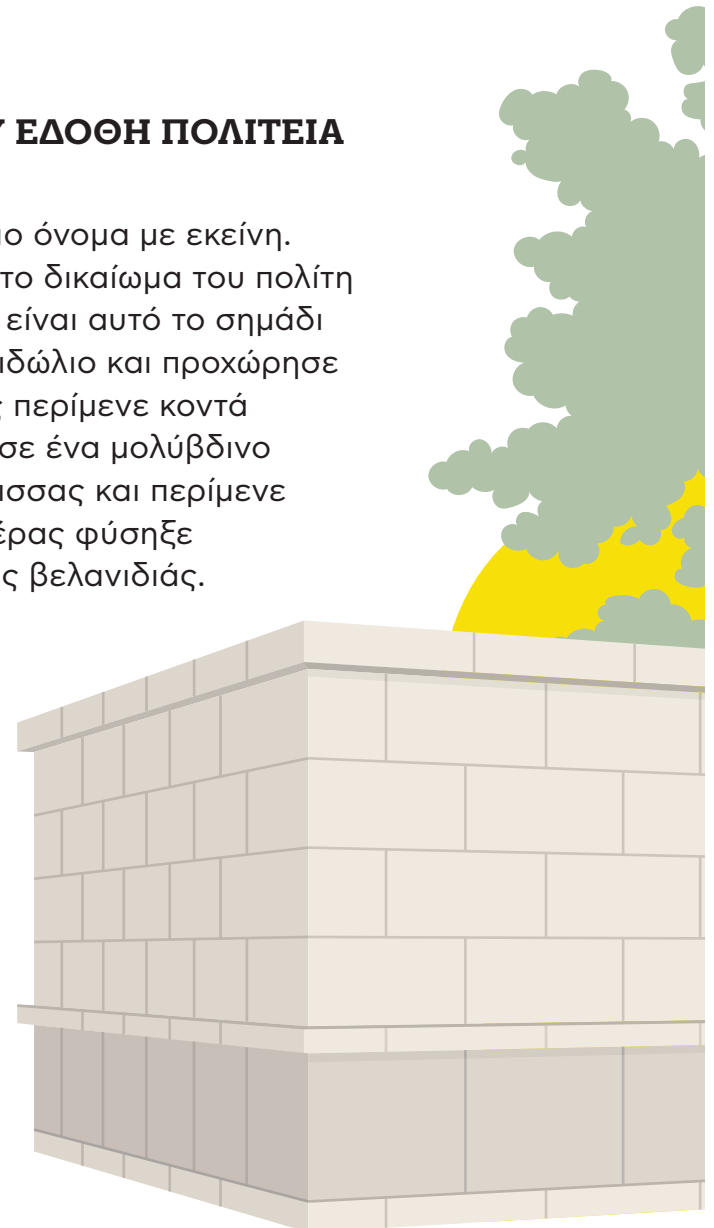
Ξεκίνησε να διαβάζει ψιθυριστά:

ΦΙΛΙΣΤΑ ΤΑΙ ΑΝΤΙΜΑΧΟΥ ΓΥΝΑΙΚΙ ΕΞ ΑΡΡΩΝΟΥ ΕΔΟΘΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ήξερε για αυτή τη γυναίκα της επιγραφής, που είχε το ίδιο όνομα με εκείνη. Όλη η Μολοσσία τη γνώριζε. Είχε καταφέρει να κερδίσει το δικαίωμα του πολίτη και να γίνει μια σπουδαία ιέρεια της Δωδώνης. Άραγε να είναι αυτό το σημάδι που περίμενε; Η Φιλίστα προσέφερε ένα μικρό χάλκινο ειδώλιο και προχώρησε στο εσωτερικό του ιερού, ενώ ο Φάλακρος γεμάτος δέος περίμενε κοντά στη μεγάλη βελανιδιά, το ιερό δέντρο του θεού. Χάραξε σε ένα μολύβδινο έλασμα το ερώτημά της, που θα έκρινε την τύχη της Μέλισσας και περίμενε να φανερώσει ο θεός την απάντησή του. Ένας απαλός αέρας φύσηξε και ο χώρος γέμισε από το θρόισμα των φύλλων της ιερής βελανιδιάς.

"Όταν στο θέατρο πρωταγωνιστήσουν οι ψήφοι, τότε θα έρθει και η απελευθέρωση" της είπε ένας από τους ιερείς, ερμηνεύοντας τη θέληση του θεού. Η απάντηση αυτή στριφογύριζε συνεχώς στο μυαλό της.

Ποια η βούληση του Δία;

ειδώλιο: πήλινο, μεταλλικό ή λίθινο αγαλματάκι

έλασμα: μικρό ορθογώνιο φύλλο από μόλυβδο, ένα μαλακό μέταλλο, όπου χαρασσονταν οι ερωτήσεις των πιστών στο μαντείο της Δωδώνης

Μαντείο Δωδώνης

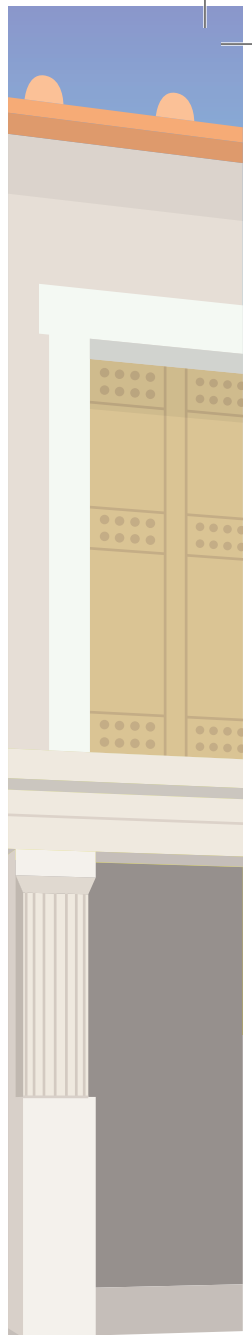
Η απάντηση στο ερώτημά της ήρθε πιο γρήγορα από ό,τι περίμενε. Στα Γίτανα κατά την απουσία της είχε συγκληθεί έκτακτη συνέλευση. Αφήνοντας πίσω τους τα ισχυρά τείχη της πόλης, οι δύο ταξιδιώτες είδαν ανθρώπους να μιλούν έντονα, με την ανησυχία ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους, στο κέντρο της αγοράς. Ανάμεσά τους ήταν ο Ζώπυρος και η Ευρυδίκη, δύο δούλοι που είχαν καλές σχέσεις με τη Μέλισσα και τον Φάλακρο, οι οποίοι μόλις τους είδαν άρχισαν με έκθαψη να αφηγούνται τα γεγονότα της προηγούμενης ημέρας.

"Τα τύμπανα του πολέμου σήμαναν. Όλοι αναρωτιούνται εάν έπρεπε να ταχθούμε με τους Μακεδόνες ή με τους Ρωμαίους. Εκπρόσωποί τους μίλησαν στο θέατρο" είπε ο Ζώπυρος. "Το θέατρο έμοιαζε διαφορετικό, η ατμόσφαιρα ήταν βαριά, η σκηνή του θύμιζε δικαστήριο. Πολλοί υποστήριζαν να παραμείνουμε στο πλευρό των Μακεδόνων. Ο Ρωμαίος ύπατος, που στεκόταν μόνος αλλά σίγουρος στο μέσον της ορχήστρας, υποσχέθηκε την ελευθερία των ηπειρωτικών πόλεων, εάν υποδέχονταν ειρηνικά τους Ρωμαίους και επέτρεπαν στις ρωμαϊκές λεγεώνες να διασχίσουν την Ήπειρο για να φτάσουν στη Μακεδονία. Φωνές και χειροκροτήματα έπνιξαν τα λόγια του".

"Οι Ρωμαίοι είναι η μόνη μας λύση! Θα τους ενισχύσουμε με στρατό στην Ορεστίδα. Χρειαζόμαστε στρατιώτες. Να απελευθερωθούν δούλοι! Όλοι συμφώνησαν!" συνέχισε η Ευρυδίκη. "Όσοι κύριοι και κυρίες επιθυμούν να απελευθερώσουν τους δούλους τους, να πάνε στο πρυτανείο".

"Κυρίες;" ρώτησε έκπληκτος ένας πωλητής που είχε πλησιάσει να ακούσει τη συζήτηση. *"Τόσα χρόνια έμπορος, έχω ταξιδέψει σε όλες τις γνωστές ελληνικές πόλεις. Πρώτη φορά ακούω για γυναίκες που απελευθερώνουν δούλους!"*

"Φυσικά!", απάντησε η Ευρυδίκη. **"Στα μέρη μας και οι δύο μπορούν να απελευθερώσουν οικογενειακούς δούλους".**

ύπατος: ανώτατο αξίωμα της Ρωμαϊκής δημοκρατίας, το οποίο αναλάμβαναν δύο άνδρες κάθε χρόνο έπειτα από εκλογή

Ορεστίδα: περιοχή της αρχαίας Μακεδονίας που αντιστοιχεί σε τμήμα της σημερινής δυτικής Μακεδονίας

Υποδεχθείτε μας ειρηνικά...

Στο άκουσμα αυτών των λόγων, τα μάτια της Φιλίστας έλαμψαν! "Να η ευκαιρία", σκέφτηκε και έστειλε τον Φάλακρο να ειδοποιήσει τη Μέλισσα. Δεν υπήρχε ανάγκη να περιμένει την επιστροφή του Ξένου. Εδώ, όπως και στα μέρη της, οι γυναίκες μπορούσαν να παίρνουν τέτοιες αποφάσεις ακόμη και χωρίς την παρουσία του συζύγου τους.

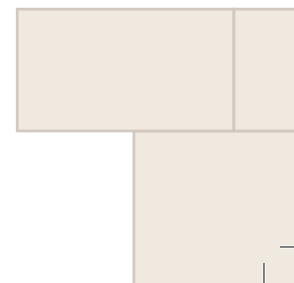
Τα δύο κορίτσια έφθασαν τρέχοντας στο πρυτανείο. Προσπέρασαν τους πολυτελείς ανδρώνες με τα ψηφιδωτά δάπεδα και την περίστυλη υπαίθρια αυλή και μπήκαν στο αρχείο. Τριγύρω υπήρχαν πάγκοι με γραφίδες και πήλινα μελανοδοχεία, κάθε είδους σφραγίδες, ράφια και πίθοι γεμάτοι έγγραφα.

"ΦΙΛΙΣΤΑ ΜΕΛΙΣΣΑΝ" είπε ο γραμματέας, καθώς σημείωνε τα ονόματα της κυρίας και της δούλης στον πάπυρο. "Με τον όρο της παραμονής, μέχρι η Μέλισσα να παντρευτεί", συμπλήρωσε η Φιλίστα. Ο γραμματέας τύλιξε τον πάπυρο, τον έδεσε και τον σφράγισε με το σύμβολο της πόλης. "Έτοιμοι" αναφώνησε. Ένα πλατύ χαμόγελο ευγνωμοσύνης διαγράφηκε στο πρόσωπο της Μέλισσας.

περίστυλη αυλή: υπαίθρια αυλή στο κέντρο ενός αρχαίου σπιτιού ή δημόσιου κτηρίου που περιβάλλεται από κίονες

γραφίδα: μικρό λίθινο ή μεταλλικό εργαλείο, που χρησιμοποιούσαν για να γράφουν κατά την αρχαιότητα, βυθίζοντας τη μυτερή άκρη του σε μελάνι

πίθος: μεγάλο αγγείο για την αποθήκευση προϊόντων, το πιθάρι

πάπυρος: επιφάνεια γραφής κατά την αρχαιότητα με τη μορφή φύλλου ή ρολού

παραμονή: λέξη – όρος σε αρχαία κείμενα απελευθέρωσης δούλων. Δηλώνει ότι ο δούλος ή η δούλη οφείλει να παραμείνει στην υπηρεσία του πρώην κυρίου ή κυρίας του για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και μετά την απελευθέρωσή του

Άφησαν πίσω τους πρυτάνεις να συζητούν έντονα στη μεγάλη αίθουσα του ανδρώνα για τις σημαντικές αποφάσεις που είχαν ληφθεί την προηγούμενη μέρα και κατευθύνθηκαν με γοργά βήματα στο θέατρο όπου οι λιθοξόοι είχαν πιάσει ήδη δουλειά και είχαν αρχίσει να χαράζουν τα πρώτα ονόματα στα εδώλια. Η Φιλίστα, ανέβηκε γρήγορα μέχρι το διάζωμα, διαβάζοντας μερικές από τις εκατοντάδες απελευθερωτικές επιγραφές που γέμιζαν ασφυκτικά τα περισσότερα από τα εδώλια και παρήγγειλε να χαράξουν τα δικά τους ονόματα σε ένα από αυτά στις κεντρικές κερκίδες του θεάτρου.

Στο ίδιο εδώλιο που, αιώνες μετά, η Φιλίστα και η Μελίνα στέκονταν τώρα και διάβαζαν την ιστορία τους. Η Φιλίστα στράφηκε προς τη συμμαθήτριά της, τη νέα φίλη που μόλις είχε αποκτήσει και της έκανε την τελευταία ερώτηση που είχε σημειώσει στο τετράδιό της:

πρυτάνεις: αξιωματούχοι που συμμετείχαν στη διοίκηση της πόλης

ανδρώνας: το επίσημο δωμάτιο του σπιτιού για τη διασκέδαση των ανδρών

διάζωμα: οριζόντιος διάδρομος που χωρίζει το κοίλο, δηλαδή το μέρος του θεάτρου όπου κάθονταν οι θεατές, σε δύο ή περισσότερα τμήματα

"Θα παραμείνουμε φίλες;".
"Για πάντα", αποκρίθηκε η Μελίνα:

"Όπως τα ονόματα
σε αυτήν την πέτρα"

**ΜΕ ΤΗ
ΦΙΛΙΣΤΑ**
ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΓΙΤΑΝΩΝ